

Fra højbed
til grøn
børneoase

Legepladsens nøgne halvtage skulle omdannes til grønne oaser med blade, urter, frugter, mos, flis og træstubbe, med flere naturoplevelser i en lille baggård. Det gav nye pædagogiske muligheder, men også nye pædagogiske perspektiver.

To børn kigger på hinanden hen over en spand mudder. Der mangler noget. Præcis hvad ved de ikke, men de er sikre på, at der mangler noget. Uden et ord sætter de begge i løb mod den skæve port til den grønne oase. Der mangler blade! De går ind med deres mudderspand til alt det lækre: mynteblade, citronmelisseblade, basilikumblade, blomster. De plukker hurtigt og i store håndfulde, og de nærmest kaster høsten ned i mudderspanden. Hele oasen dufter eventyrligt, deres fingre dufter, og de skiftevis propper spanden og munden med urter og blomster. De griner til hinanden, da der har sneget sig en håndfuld purløg ind, som de dramatisk spytter ud i opkastbevægelser.

Naturen ind i byen

'Nej! I må ikke plukke!'. Det ville have været den velkendte svada, som mødte børnene, når de nærmede sig de to urtebede, som engang pyntede i en krog på legepladsen i Frederik d. VI's Asyl, et integreret dagtilbud i Indre By, København. Et eksperiment og et skærpet blik for børnenes interesser førte imidlertid til, at urtebedene blev forvandlet fra en prydhave omgærdet af strenge regler til en grøn oase, hvor de har frit lejde til at plukke urterne til deres muddersupper og hekseleksirer. Etableringen af den grønne oase er således en historie, der ikke kun handler om, hvordan pædagoger kan skabe nye pædagogiske muligheder, men også om, hvordan fysiske forandringer altid må ledsages af nye pædagogiske perspektiver.

Det hele startede under et udviklingsprojekt, som vi gennemførte i 2021 med støtte fra BUPL. Projektets overordnede

formål var at udforske og eksperimentere med, hvordan man skærper interessen for børnenes perspektiver på deres liv i daginstitutionen, og hvordan naturen kan integreres både fysisk og pædagogisk i institutionens hverdag.

Projektet fungerede som forberedelse til en kommende omdannelse af legepladsens nøgne halvtage til grønne oaser, hvor blade, urter, frugter, mos, flis og træstubbe giver mulighed for naturoplevelser i en lille baggård i hjertet af København.

Men byggeprojekt og fysiske rammer er én ting, ledsagende pædagogik er en anden. Netop sammenhængen mellem rammerne og pædagogikken var et centralt fokuspunkt i projektet.

Forandring handler ikke kun om nye pædagogiske muligheder, men også om nye pædagogiske perspektiver.

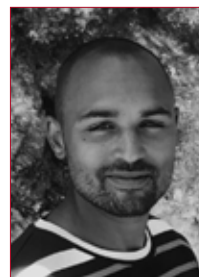
Urban akupunktur bliver til legepladsakupunktur

I forbindelse med projektet gennemførte vi en workshop med personalet. Workshopformatet var inspireret af det, vi besluttede os for at kalde *legepladsakupunktur* - en ide vi har hentet fra arkitekturens verden. Her arbejder man med 'urban akupunktur', som handler om at genoplive døde, uinspirerende og udtjente byområder igennem små, præcise og brugerdrevne indgreb, som kan laves uden store investeringer og 'eksterne' eksperter. Grundtanken er, at byen fungerer som en organisme eller krop, som kan heles ved at stimulere udvalgte områder.

Formålet med legepladsakupunktur er det samme som med urban akupunktur,

Mads Elvius Andersen, pædagog og fagligt fyrtårn i Frederik d. VI's Asyl, Indre By, København.

Jonas Winther, adjunkt på pædagoguddannelsen på Københavns Professionshøjskole i Hillerød.

nemlig at genoplive kedelige eller problematiske steder på legepladsen igennem små, præcise indgreb – *nålestiksaktioner*. En nålestiksaktion handler om at lave små ændringer i det fysiske miljø med henblik på at forløse pædagogiske potentialer. Legepladsakupunktur handler om at forholde sig *kreativt* og *fantasifuldt* til de fysiske omgivers muligheder og begrænsninger – ligesom børn, der hurtigt kan forvandle en sandkasse til en strand, en øde ø eller en byggeplads.

For at understøtte processen udviklede vi tre principper, som skulle guide os i arbejdet med at *undersøge*, *diagnosticere* og *behandle* udvalgte områder på legepladsen:

1) Et nålestik er aldrig tilfældigt!

Et indgreb på en legeplads må altid tage afsæt i pædagogisk viden og en grundig

analyse af legepladsens liv, fysik og muligheder.

2) Et nålestik påvirker hele systemet!

En legeplads er som en krop – et komplekst system af forskellige processer og forbindelser. En forandring hér påvirker noget dér!

3) Et nålestik må ikke koste noget!

I legepladsakupunktur gælder 'de forhåndenværende søms princip'. Det handler om at tænke og handle kreativt med det, der er, og det man har.

Frå udefineret urtebed til grøn børneoase

Et fokusområde under workshoppen blev to udtjente højbede med krydderurter og blomster, som trods deres lidt sørgelige forfatning gennem tiden har udgjort et yndet tilflugts- og forsyningssted for flere

af børnene. Gennem dialog og forsøg på at imitere børnenes leg ved de to højbede blev det besluttet at arrangere bedene, så de dannede et afgrænset område, som børnene kunne indtage og opholde sig i. Således den fysiske del.

Undervejs blev pædagogikken omkring højbedene også vendt. *Hvad skulle det være for et sted? Hvad skulle kendetegne pædagogikken omkring stedet?* Et centralt diskussionspunkt handlede om, hvorvidt børnene måtte plukke urterne og blomsterne eller ej. *Skulle formålet være høst og læring eller leg og sansning? Eller begge dele?*

En idé, som blev drøftet, var at bruge stedet til jord-til-bord-aktiviteter, hvor børnene kan lære om forskellige planter og dyrke deres egen mad. På en lille legeplads som den i Frederik d. VI's Asyl kan der dog hurtigt opstå konflikter, hvis ét sted helliges én (voksen)aktivitet, da alle steder skal kunne bruges på forskellige måder af både børn og voksne gennem hele dagen. En udbytterig høst og strukturerede naturforløb ville kræve mange regler og lægge beslag på området.

Et andet forslag var at følge børnenes spor og understøtte børnenes eksisterende legepraksisser, hvor plantedele ofte er hovedingrediens i de lege, der finder sted i sandkassen. Dette talte for en liberal politik uden særlige plukkeregler og tæt overvågning.

I projektets ånd blev det besluttet at afprøve den liberale model og forvandle højbedene til et oase, hvor børnene frit kan plukke, smage, dufte og lege med det grønne og derigennem udforske naturen på egne præmisser.

Store forandringer igennem små tiltag

Den nye urtekrog viste sig hurtigt at være et hit blandt børnene. I begyndelsen var de nærmest forbløffede over, at de havde

fri adgang til urterne, og de kastede sig over dem som sultne får. Der blev løbende fyldt op fra Netto med persille, mynte og purløg. Efterhånden blev børnene mere afslappede og brugte primært urterne til eliksirer, supper og leg, hvilket gav urterne mulighed for at slå rødder og vokse.

Sidenhen er flere og flere børn begyndt at interessere sig for, om urterne kan bruges til andet end muddersuppe og rå snacks, og det har skabt grundlag for fælles aktiviteter, hvor børn og voksne har lavet urte-deller over bål, myntete, grillede ramsløg og urtesuppe. Urtekrogen er således blevet et lille bæredygtigt sted på legepladsen, som er præget af både voksen- og børneinitierede aktiviteter og som løbende udvikler sig. Senest er urtekrogen blevet udbygget og indbygget i arkitekturen i forbindelse med en renovering af den del af legepladsen.

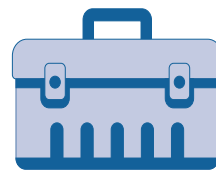
Arbejdet med højbedene illustrerer potentialerne ved legepladsakupunktur, og hvordan små indgreb i fysikken kan igangsætte faglige refleksioner og skabe nye mulighedsrum, som skal udforskes af både børn og voksne. Arbejdet med urtekrogen har ikke blot resulteret i et nyt sted på legepladsen, men det har også ført til en klarere pædagogisk retning i arbejdet med at få naturen ind i institutionens hverdag.

Projektet har i sidste ende medvirket til både at få afprøvet og kvalificeret tanker, som vi kan tage med os videre til vores drøm om grønne tage. Indtil da vil vi lade børnene nyde mynten, om det er i munden, mellem fingrene, i muddret eller i teen.

Her finder I inspiration:

Lerner, Jaime (2014). Urban Acupuncture. Island Press.

Schytte, Benny (2020). Legepladsens Pædagogik. Forlaget Frydenlund.

Værktøjskassen

Korte spørgsmål til refleksion:

1. Hvad må man, og hvad må man ikke på jeres legeplads?
2. Hvordan integrerer I naturen?
3. Hvor kunne I bruge et nålestik?

Kontakt:

Mads Elvius
Frederik d. VI's Asyl
Sankt Peders
Stræde 12
1453 København K
Tlf: 3311 2400

Jonas Winther
Adjunkt
Pædagog-
uddannelsen
Hillerød
Institut for
Pædagog-
uddannelse
Det Pædagogiske
og Samfundsfaglige
Fakultet
41899125
jwin@kp.dk